

Onderwerp

Evaluatie graffitibestrijding in Nijmegen

Programma	Openbare ruimte, Cultuur en Cultureel erfgoed	Behandeldatum	20 mei 2025
Portefeuillehouder	J.T.J.L.A. Broeren, N.P. Vergunst	Status	Openbaar

Advies

1. De evaluatie van de pilot graffitibestrijding 2023 – 2025 (bijlage 3), waarin we de voortgang en successen behandelen, vast te stellen.
2. De brief aan de raad vast te stellen die de raad informeert over de inhoud van de evaluatie.

Aanleiding

Veel inwoners, (winkel-)eigenaren en ondernemers ervaren overlast door graffiti en wildplak (aanplakbiljetten, reclame, stickers). Vooral in de binnenstad is ontsierende, illegale graffiti en wildplak vaak aanwezig. Dit speelt sterk in op een negatieve beleving van de omgeving en werkt verloedering en sociale onveiligheid in de hand. Toenemende klachten over verloedering van de stad en negatieve berichtgeving in de media over graffiti, leidde in november 2022 tot het aannemen van de motie 'Clean City, Young Vibe' (bijlage 1). Hierin werd gevraagd naar een aanpak van graffiti. In 2023 is het projectplan geaccordeerd door de raad (Raadsvoorstel, bijlage 4). De pilot Meldpunt graffiti is op 7 december 2023 gestart en loopt tot 31 december 2025. Bij het accorderen van het projectplan is besloten om deze in 2025 te evalueren (bijlage 2).

Beoogde impact: evaluatie

Beoogde impact van het invoeren van een graffiti aanpak was om illegale graffiti in de stad Nijmegen, met name in de binnenstad, terug te dringen. In plaats van losse schoonmaakacties, waardoor reinigingskosten hoger liggen, naar een integrale reiniging toe werken die uiteindelijk kostenbesparend is. Tegelijkertijd bieden we een plek in de stad voor graffiti door middel van vrijplaatsen en muurschilderingen in opdracht om ruimte te geven aan innovatie en creativiteit.

Dit voorstel staat in relatie met de doelenboom. De uitvoering van het plan draagt bij aan de ambitie "we hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren". Het doel dat hierbij hoort is: "we zorgen voor een schone omgeving die bijdraagt aan de leefbaarheid van onze inwoners en bezoekers."

Argumenten

1.1. Resultaten 2024

In 2024 zijn in Nijmegen 576 meldingen van graffiti verwerkt, waarvan het grootste deel uit de binnenstad kwam. Naast het reageren op meldingen wordt de stad ook proactief gereinigd met maandelijkse schoonmaakrondes, wat in totaal resulteerde in het verwijderen van 12.060 m² graffiti. In het eerste kwartaal van 2025 (tot half april) zijn er inmiddels 142 meldingen ontvangen. Omdat veel bekladde objecten niet van de gemeente zijn, is samenwerking met externe partijen zoals Liander, Waterschap, ProRail, Rijkswaterstaat, woningcorporaties en ondernemers noodzakelijk. Met sommige partijen zijn heldere afspraken gemaakt, met anderen wordt dit nog gezocht. Ook NEC-gerelateerde graffiti vraagt om een zorgvuldige aanpak, waarvoor overleg plaatsvond met de supporterscoördinator. Tegelijkertijd is de samenwerking met Waalhalla aangegaan om jongeren via voorlichting, beheer van vrijplaatsen en graffiti jams bewuster te maken van legale alternatieven. In Nijmegen zijn vier legale vrijplaatsen actief en wordt onderzocht of er een mobiele vrijplaats in Nijmegen-Noord kan komen. Ook het plaatsen van muurschilderingen wordt ingezet als preventieve maatregel, omdat beschilde muren minder snel opnieuw beklad worden. We volgen hierbij de werkwijze muurschilderingen, die het college in maart 2023 heeft vastgesteld. Het eerst initiatief is afgerond in het voorjaar van 2025.

De werkwijze muurschilderingen zetten we breder in dan alleen als preventieve maatregel om graffiti tegen te gaan. In het uitvoeringsprogramma kunst openbare ruimte 2025-2028, dat in april in het college is vastgesteld en door middel van een raadsbrief met de raad gedeeld is, lichten wij de werkwijze en hoe we daar de afgelopen 2 jaar mee omgegaan zijn nog eens toe.

1.2. Er is behoefte aan een graffiti aanpak en deze wordt omarmd

In april 2024 hebben we het Stadspanel gevraagd hoe zij tegen graffiti aankijken. Twee op de drie inwoners geeft aan dat graffiti soms (42%) tot (heel) vaak (26%) in hun woonbuurt voorkomt. Met name in Nijmegen-centrum komt graffiti vaker voor. Ruim de meerderheid van de inwoners (81%) is (zeer) positief over de gecombineerde aanpak die door Meldpunt Graffiti wordt gehanteerd. Ook de ondernemersvereniging Huis voor de Binnenstad omarmt het initiatief en draagt 10.000 euro per jaar bij om graffiti bij ondernemers te reinigen.

1.3. Er is belangstelling om samen te werken met Meldpunt graffiti

Een centrale coördinatie en bestrijding van de graffiti aanpak is effectiever en kostenefficiënter dan versnipperde meldingen per product of afdeling binnen de gemeente. Het Meldpunt Graffiti behandelt zowel particuliere als gemeentelijke eigendommen, zoals gemeentelijke panden, civiele kunstwerken en beeldende kunst. Door het schaalvoordeel in de aanbesteding zijn de kosten per m² lager. Ook vonden voorbereidende gesprekken plaats over het schoonmaken van verkeersborden en VRI-masten. Ook externe partijen, zoals woningcorporaties, toonden interesse in samenwerking rondom het verwijderen van bekladding en bestickering.

2.1 Met de brief informeren wij de raad

Met de raadsbrief informeren wij de raad over de inhoud van de evaluatie.

Kanttekeningen

1.1. Overlast door graffiti is niet volledig uit te bannen

De aanpak heeft geleid tot verdere afname van graffiti, al blijft volledige uitbanning niet haalbaar. Door duurzame samenwerkingen met o.a. Waalhalla en NEC is een geleidelijke gedragsverandering zichtbaar, al betreft dit een langdurig proces. Graffiti op niet-gemeentelijk eigendom mag alleen met toestemming van de eigenaar worden verwijderd. Met diverse ketenpartners, zoals woningcorporaties, zijn reeds afspraken gemaakt. Met partijen als ProRail en nutsbedrijven blijven we in gesprek om tot werkbare afspraken te komen.

Gesprek met de stad

Inwoners

In het stadspanel is gevraagd aan inwoners hoe zij tegenover de graffiti aanpak staan. 81% van de inwoners is (zeer) positief over de gecombineerde aanpak. Daarnaast is bij diverse samenwerkingspartijen hun standpunt gevraagd betreffende de Graffiti-aanpak in Nijmegen.

Ondernemers waarderen het meldpunt en merken dat graffiti serieus wordt aangepakt. De binnenstad is schoner en de samenwerking zorgt voor korte lijnen en meer grip op het probleem. Daarnaast draagt de gezamenlijke regie op muurschilderingen bij aan een mooiere stad.

Een mogelijke oplossing voor illegale graffiti is een alternatieve wandbekleding. De VvE van het appartementencomplex aan Wintersoord heeft in september 2024 de gemeente benaderd met het verzoek om mee te werken aan een oplossing voor de pilaren, die veelvuldig worden beklad. Zij hebben een ontwerp laten maken dat aansluit bij de uitstraling van het gebouw. Gezien de gevoeligheid van deze locatie voor graffiti, is besloten om het project te ondersteunen. De uitvoering is geweest in het voorjaar van 2025.

Woningbouwcorporatie Portaal

Woningcorporatie Portaal (vestiging binnenstad) merkt op dat de graffiti-overlast in de binnenstad duidelijk is afgenomen en dat de resultaten langer zichtbaar blijven. Ook worden ideeën, zoals beschermende coatings, positief ontvangen.

Huis voor de Binnenstad

Ondernemersvereniging Huis voor de Binnenstad is zeer te spreken over de integrale aanpak. Volgens hen leidt deze werkwijze niet alleen tot minder ongewenste graffiti, maar draagt zij ook bij aan een aantrekkelijke, gastvrije uitstraling van de binnenstad. De snelle opvolging van meldingen en de goede ondersteuning zorgen voor tevredenheid bij ondernemers. De echte winst van deze aanpak zit in de volharding: ervaringen hebben geleerd dat bij langdurig op hoog niveau reinigen en onderhouden de kosten lager zijn dan bij de ongecoördineerde incidentele reiniging

Waalhalla

Waalhalla benadrukt dat door de samenwerking de kloof tussen graffitikunstenaars en de gemeente kleiner wordt. Hoewel veel graffiti-artisten liever anoniem blijven, ontstaan er dankzij deze aanpak nieuwe kansen voor hen op daarvoor bestemde plekken. Zo wordt graffiti niet alleen bestreden, maar ook erkend als kunstvorm, wat bijdraagt aan een levendige en kleurrijke stad.

Kortom, de gezamenlijke graffiti-aanpak in Nijmegen wordt breed gewaardeerd en laat positieve resultaten zien op het gebied van leefbaarheid, samenwerking en stedelijke uitstraling

Financiën

Financiën 2024

De financiering van de pilot kwam uit het exploitatiebudget van 2023, dat is doorgeschoven naar 2024 en 2025. Hieronder volgt een overzicht van de financiën voor 2024 die positief is afgesloten met een restant van 5.280 euro.

Dekking 2024

Onderhoud civiele kunstwerken	40.000euro
Onderhoud vastgoed	20.000euro
Onderhoud beeldende kunst	5.000euro
Onderhoud reiniging openbare ruimte	200.000 euro
Opdrachten buitenaf (o.a. Huis voor de Binnenstad en Lindenberg).	12.528 euro

Totaal	277.528 euro
---------------	---------------------

Kosten 2024

Reinigingskosten	146.023 euro
Ondersteuning urban scene	7.099 euro
Alternatieve wandbekleding aanbrengen	2.126 euro
Personele kosten (0,5 toezichthouder en 0,5 coördinator)	117.000 euro

Totaal	272.248 euro
---------------	---------------------

Overzicht 2024	
Dekking 2024	277.528 euro
Kosten 2024	-270.248 euro
Totaal	5.280 euro

Financiën 2025

In 2025 is er net zoals in het voorgaande jaar 265.000 euro begroot.

Bijlage(n)

- Bijlage 1. Motie ‘Clean City, Young Vibe’
- Bijlage 2. Plan van Aanpak graffiti in Nijmegen
- Bijlage 3. Evaluatie graffitibestrijding Nijmegen
- Bijlage 4. Raadsvoorstel Plan van Aanpak graffiti in Nijmegen
- Bijlage 5. Informatiebrief aan de raad